

*Handläggare:
Bo Persson*

Landstingsstyrelsen

Yttrande över revisionsrapporten Tandvårdsreformen från 1999

Ärendet

Landstingsstyrelsen skall yttra sig över Landstingsrevisorernas rapport 3/2006, Tandvårdsreformen från 1999.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att yttra sig enligt förvaltningens synpunkter i det här tjänsteutlåtandet.

Förvaltningens synpunkter

Inledning

Landstingsrevisorerna genomförde år 2001-2002 en granskning av hur dåvarande Tandvårdsnämnden planerat, genomfört och följt upp effekterna av det reformerade tandvårdsstödet. I årets revisionsplan ingår en uppföljning av denna granskning, vilken Beställare Vård (BV) fått för yttrande.

Det reformerade tandvårdsstödet infördes år 1999 och innebär att personer med varaktigt och omfattande omvårdnadsbehov skall erbjudas kostnadsfri uppsökande munhälsobedömning samt nödvändig tandvård enligt hälso- och sjukvårdens avgiftssystem. Även personer som bedöms behöva tandvård som ett led i sjukdomsbehandling omfattas av reformen och har rätt till tandvård enligt samma avgiftssystem.

Den uppsökande verksamheten utförs i Stockholms län av de vårdgivare som landstinget tecknat avtal med efter upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). När det gäller såväl nödvändig tandvård som tandvård som led i sjukdomsbehandling kan patienten fritt välja vårdgivare.

De delar av det reformerade tandvårdsstödet som avser den uppsökande verksamheten och nödvändig tandvård bygger till stor del på ett delat huvudmannaskap mellan kommuner och landsting. Landstinget skall svara för genomförande av uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Bilagor: 1 Kortversion Handledning för kommunpersonal
2 Handledning för kommunpersonal

Kommunerna skall förse landstingen med nödvändiga uppgifter för att möjliggöra den uppsökande verksamheten och i förekommande fall den nödvändiga tandvården.

Erbjudande om munhälsobedömning

I revisionsrapporten framhålls att cirka 5 000 av det uppskattade antalet berättigade till uppsökande verksamhet ännu inte identifierats och därmed inte heller omfattats av upphandlingen samt att detta i stor utsträckning gäller de psykiskt funktionshindrade. Rapporten konstaterar att tandvårdsbeställaren inte i tillräcklig utsträckning utvecklat samverkan med primärvård och psykiatri.

Kommentar

Av de cirka 27 000 personer inom Stockholms län som har rätt till uppsökande verksamhet får cirka 70 procent erbjudande om sådan. Jämfört med övriga landsting är detta en relativt hög siffra. För att värdera andelen uppsökta bör hänsyn tas till att cirka 25 procent av dem som är berättigade på grund av omfattande och varaktigt omvårdnadsbehov, avlider inom ett år. En avsevärd andel av denna grupp som erbjudits uppsökande verksamhet kommer således inte att nås.

I samband med den senaste upphandlingen av den uppsökande verksamheten år 2004 valde Beställare Vård att inte ta med personer som omfattas av LSS och har eget boende samt psykiskt funktionshindrade i eget boende. Bedömningen var att det inte var genomförbart med uppsökande munhälsobedömning i hemmet för dessa kategorier. Fullständiga uppgifter var inte möjliga att få från kommunerna om vilka som var berättigade. Beställare Vård prioriterade att kommunen gavs möjlighet att utfärda tandvårdstödsintyg så att de berättigade fick tillgång till nödvändig tandvård.

Inför den kommande upphandlingen av den uppsökande verksamheten ska psykiskt funktionshindrade och personer som omfattas av LSS i eget boende ingå. En inventering av dessa grupper har inletts tillsammans med kommunerna/stadsdelarna och landstingets psykiatri.

Det är ändå Beställare Vårds uppfattning att kommunerna tar sitt ansvar för att identifiera och tillhandahålla uppgifter om såväl berättigade som om hemtjänstutförare är den viktigaste framgångsfaktorn för att nå de grupper som inte nås idag.

Det är i sammanhanget viktigt att poängtera att den uppsökande verksamheten inte är ett krav för att en person ska få del av så kallad nödvändig tandvård.

Kontaktuppgifter

I revisionsrapporten framhålls att leverantörerna av munhälsobedömning anser att de kontaktuppgifter de får av Beställare Vård ofta är otillräckliga och att detta är en bidragande orsak till att så få i eget boende nås av den uppsökande verksamheten.

Kommentar

Beställare Vård har valt att en gång per år tillhandahålla leverantörerna uppdaterad information om alla upphandlade enheter och dess ansvariga chefer. Beställare Vård tillhandhåller också en lista över medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och kontaktperson i varje kommun/stadsdel. Den senare listan uppdateras kontinuerligt och via namngivna personer kan leverantören nå aktuella personer inom kommunen. På grund av det stora antal personer som är berörda skulle det krävas en orimlig resursinsats av Beställare Vård att i egen regi kontinuerligt uppdatera detta register över berörda personer. Om inte uppgifterna är tillförlitliga uppmanas leverantörerna att kontakta BV för att få hjälp.

Som rapporten redovisar finns svåra samordningsproblem mellan kommunernas hemtjänstverksamhet och leverantörernas uppsökande verksamhet. Enligt Socialstyrelsens rekommendationer ska leverantörerna ledsagas av hemtjänsten när berättigade i eget boende ska erbjudas uppsökande verksamhet. Det kan vara svårt att få detta att fungera då hemtjänsten kan vara utlagd på flera olika leverantörer hos samma berättigad. Dessutom kan en berättigad ha upp till 40 olika leverantörer av hemtjänst att välja på.

Beställare Vård kommer återigen att påtala för kommunerna behovet av att leverantörer av hemtjänst samverkar med tandvårdspersonal för att genomföra munhälsobedömning.

Samverkan med kommunerna

Revisionsrapporten efterlyser kontakter mellan Beställare Vård och kommunerna på övergripande nivå.

Kommentar

BV har att samverka med 43 kommuner/stadsdelar kring den uppsökande verksamheten. För att förtydliga kommunernas respektive landstingets ansvar för den uppsökande verksamheten har Tandvårdsenheten sökt teckna avtal med samtliga kommuner/stadsdelar. Tio kommuner/stadsdelar har ännu inte velat teckna avtal, något som har försvårat uppgiften att nå ut med erbjudandet om uppsökande tandvård.

Beställare Vård arrangerar regelbundna träffar med kommunernas/stadsdelarnas kontaktpersoner vilka oftast är ”masar” och biståndsbedömare vid vilka bland annat resultaten av den uppsökande

verksamheten återförs. En handledning har tagits fram för kommunernas personal. Handledningen distribueras till samtliga särskilda boenden, hemtjänsten och ansvariga i kommunerna. I handledningen beskrivs även ansvarsfördelningen mellan landsting och kommun, bilaga 1 är kortversionen. Bilaga 2a och 2b är den fullständiga versionen

Under år 2006 har Beställare Vård inlett kontakter med samtliga kommuners och stadsdelars ansvariga förvaltningschefer. Avsikten är att följa upp och diskutera den uppsökande verksamheten i respektive kommun samt att arbeta fram gemensamma förbättringsåtgärder.

Beställare Vård har år 2004 uppmärksammat Kommunförbundet Stockholm län (KSL) på svårigheterna med att nå ut i kommunerna med den uppsökande verksamheten och begärt KSL:s medverkan för att förbättra situationen. KSL kommer återigen att uppmärksammas på förhållandena.

Tandvårdsstödsintyg

Revisorerna skriver att Beställare Vård har bristande kontroll över de tandvårdsstödsintyg som berättigar till så kallad nödvändig tandvård.

Kommentar

BV distribuerar tandvårdsstödsintygen till kontaktpersonerna i kommunerna. Intygen är tidsbegränsade och har en unik identitet. Intygen utfärdas i första hand av kommunernas biståndsbedömare. Vem som fått ett intyg kan följas upp genom de register kommunerna har över utlämnade intyg. Vid fakturering av nödvändig tandvård måste också intygets nummer anges.

För att ytterligare förbättra kontrollen kommer BV att från och med år 2007 att infordra en förteckning från varje kommun och stadsdel över utfärdade tandvårdsstödsintyg. Ett sökbart register kommer att upprättas hos BV.

Kostnadsutvecklingen

Revisorerna framhåller vikten av att Beställare Vård noga följer kostnadsutvecklingen inom det reformerade tandvårdsstödet.

Kommentar

BV följer varje månad utvecklingen på åtgärdsnivå och genomför analyser av eventuella förändringar i åtgärds panoramat. BV:s möjlighet att påverka kostnadsutvecklingen är dock begränsad. Patienterna väljer fritt vårdgivare. Genom en förändring i lagstiftningen får privata vårdgivare ersättning enligt Folktandvårdens prislista, vilken fastställs av landstingsfullmäktige. Vårdens innehåll är reglerat i tandvårdsförordningen (1998:1338) och därmed inte i nämnvärd utsträckning påverkbar för BV.

Som revisorerna påpekar svarar antiapnéskena för nästan 30 procent av kostnaden inom tandvård som led i sjukdomsbehandling. Detta är en hög andel vid jämförelse med riket i övrigt. BV tillämpar strikta kriterier innan ersättning av antiapnéskena medges. I Stockholms län finns relativt många specialistläkare som utför sömnapnéutredningar. Detta är sannolikt förklaringen till att denna behandling är frekvent i länet.

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) publicerar hösten 2006 en rapport om behandling av sömnapnéer. Denna rapport kommer att utgöra underlag för ställningstagande om gränsvärden och olika behandlingars värde och hur dessa avses tillämpas av BV.

Planerade åtgärder

Nuvarande avtalsperiod omfattar 2005-01-01 – 2007-12-31 med möjlighet till två års förlängning.

BV avser att under innevarande respektive inför kommande avtalsperiod

- upprätta ett samlat register över utfärdade tandvårdsstödsintyg,
- genom samverkan med KSL och kommunernas förvaltningschefer verka för ökad kunskap om landstingets respektive kommunens ansvar,
- låta anbudsområdet följa kommungränsen för att förenkla och därmed förstärka kontakten mellan utförare och kommun,
- låta nästkommande upphandling även omfatta personer som omfattas av LSS och psykiskt funktionshindrade i egen bostad,
- införa starkare incitament i utformningen av ersättningen för den uppsökande verksamheten för att nå fler berättigade, framför allt dem i eget boende samt
- som försöksverksamhet låta en eller flera kommuner, efter särskilt avtal med landstinget, själva ansvara för den uppsökande verksamhet.

Anna-Stina Nordmark-Nilsson

Sören Olofsson